

İSTANBUL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Broşür Setlerimiz

ÖĞRENCİ

Akran Zorbalığı
Bedenini Koruma
Ergenlik
Etkili Öğrenme

VELİ

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
Akran Zorbalığı
Alt İslatma
Anne Baba Tutumları
Bedensel Yetersizlik
Cerebral palsy
Çocuk İhmal ve İstismarı
Çocuklarda Davranım Bozukluğu
Çocuklarda Öfke ve Saldırganlık
DEHB
Destek Eğitim
Dil ve Konuşma Bozuklukları
Down Sendromu
Ergenle İletişim
Ergenlik Dönemi
Etkili Öğrenme
Görme Yetersizliği
Güvenli İnternet Kullanımı
Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
İşitme Yetersizliği
Kardeş Kısırcağı
Kayıp ve Yas
Kekemelik

Hazırlayan Birim:

Özel Eğitim ve
Rehberlik
Hizmetleri
Bölümü

Veliler İçin

ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

İhmal

İhmal; barınma, yeme-içme, eğitim, denetim, sevgi, tıbbi bakım gibi gereksinimlerin karşılanmaması ve yaşa uygun olan bakıminin verilmemesidir. Çocuğun kötüye kullanımının en yaygın şeklidir.

İhmal Göstergeleri;

Yalnız bırakma, tehlikelerden korumama
Sık sık kazaya uğrama
Uygun olmayan kişilerin bakımına bırakılma
Terkedilme, evden kovulma, eve kabul edilmeme
Eğitimin aksaması, tıbbi bakımının yerine getirilmemesi
Eksik ve kötü beslenmesi, pis ve bakımsız olması
Çocuğun konuşmasına izin verilmemesi
Çocuğun küçük hatalarını bile ailesine söylemekten korkması
İletişimde güçlük, sevgi ve ilgi açlığı, madde kullanım vb...

İstismar

İstismar; Çocukların, bakımını yapan kimseler ve diğer yetişkinler tarafından fiziksel, duygusal, zihinsel veya cinsel gelişimlerini engelleyen ya da beden veya ruh sağlığına zarar veren, kaza sonucu olmayan durumlarla karşı karşıya bırakılmasıdır.

- ✓ Tek başına oynamaya çıkma ve yanında kimse olmadan bir yere gitme.
Her zaman kendi adını, ev adresini, ailenin telefon numarasını ve ebeveynlerinin adını bilmelisin.
- ✓ Biri sana dokunmaya çalıştığında ya da seni rahatsız edecek şekilde davrandığında doğru olan şey "Hayır!" demek ve o ortamdaki uzaklaşmaktır.
- ✓ Korku, rahatsızlık ya da kafa karışıklığı yaşadığında mutlaka anne veya babanla paylaş.
- ✓ Unutma ki "Hayır!" demenin hiçbir sakıncası yok. Sen güvende olma hakkına sahipsin.

İstismara Maruz Kalan Çocuklar İçin Nerelere Başvurulabilir?

- ✓ Savcılığa dilekçeyle bireysel başvuru
- ✓ Rapor ile birlikte kurumsal başvuru
- ✓ Polis İmdat 155
- ✓ Jandarma İmdat 156
- ✓ Sosyal Hizmetler 183

Ebeveynlerin Yapması Gerekenler

- ✓ Her zaman çocuğunuzun nerede olduğunu bilin.
- ✓ Her zaman kimlerle olduğunu ve ne zaman döneceğini bilin.
- ✓ Çocuklarınız için zaman ayırın.
- ✓ Çocuklarınıza şeker, para, pahalı hediyeler, filmler veya bilgisayar oyunları vererek onların sevgisini kazanmaya çalışan kişilere karşı uyanık olun.
- ✓ Çocuğunuzun bakan kişi hakkında bilgi sahibi olun.
- ✓ Çocuklarınızla “İyi Dokunuş” yani uygun olan dokunuş “Kötü Dokunuş” yani uygun olmayan dokunuş hakkında konuşun.
- ✓ Yanlış olduğunu hissettikleri şeyleri ya da onları korkutan herhangi bir şeyi reddetme konusunda kendilerine güvenmeyi öğretin.
- ✓ Çocuk istismarı hakkında güvenilir kaynaklardan bilgi toplayın.
- ✓ Çocuklarınızla açık, güvenilir, iyi bir ilişki kurun.
- ✓ Her zaman onların korku ve endişelerini dikkatlice dinleyin.
- ✓ Çocuğunuza anormal derecede ilgi gösteren birine karşı uyanık olun.
- ✓ Çocuklarınızla sizin kontrolünüz dışında temas kuran kişilere karşı uyanık olun.

Vurgulanması Gereken Mesajlar

- ✓ Tanıdığın biri olsa bile, bir yere gitmeden ya da birinin arabasına binmeden önce her zaman ilk olarak ebeveynlerine sormalısın.
- ✓ Tanıdığın biri olsa bile, birinden bir şey kabul etmeden önce her zaman ilk olarak ebeveynlerine veya güvendiğin bir yetişkine sormalısın.

İstismar Türleri:

1) Fiziksel İstismar: Dövme, yanıklar, kesici travmalar, asfiksi(Nefes almasını engelleme),boğulma, zehirlenmeler, ısırılma.

Uygulama Şekilleri

Aletsiz Saldırıları: Tokat, yumruk, itip-kakma, tekme, sarsma ve çimdikleme gibi olayları kapsamaktadır.

Aletli Saldırıları: Kullanan araçlar genellikle kemer, herhangi bir ev eşyası (telefon, tava vb...), hortum, sigara, ütü, sıcak su ve sıcak yiyeceklerdir.

2) Duygusal İstismar: Çocuğın gereksinim duyduğu ilgi ve sevgiden yoksun bırakılması ya da çocuğın duygu ve düşüncelerine ilişkin yetişkinlerin uygun olmayan tepkiler vererek çocuğın psikolojik hasara uğratılmasıdır. Tanımlanması en zor ancak en sık rastlanılan istismar türüdür. Reddetme, aşağılama, umursamama, yıldırma, yoksun bırakma, davranış bozuklukları sergilemesine göz yumma duygusal istismarın türleridir.

3) Ekonomik İstismar: Çocuğın gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretle, iş gücü olarak çalışması veya çalıştırılması olarak tanımlanmaktadır.

4) Cinsel İstismar: Çocuğun, bir erişkin tarafından cinsel isteklerinin doyumu için kullanılması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır.

Cinsel İstismarın Sınıflandırılması

1. Temas İçermeyen İstismar:

- İstismarcının çocuğun cinsel özelliklerine yönelik olarak konuşması,
- Cinsel organları gösterme (teşircilik),
- Pornografik resim gösterme,
- Açıkça veya gizlice çocuğu çıplakken gözlemek gibi röntgencilik eylemleri
- Karşı cins davranış modellerini benimsetmeye çalışması, giydirilmesi
- Cinsel içerikli küfür edilmesi

2. Cinsel İlişki İçermeyen Dokunma: İstismarcının ve çocuğun giyinik veya çıplak olması halinde cinsel organlara dokunma, okşama ve/veya masturbasyonu kapsar.

3. İstismarcının çocuğun vücuduna yönelik eylemler:

Cinsel ilişki ve tatmin edici diğer eylemler

4. Cinsel Sömürü: Çocuğa veya üçüncü kişilere para ve benzeri şeylerin verilmesi karşılığında çocuğun yetişkin tarafından cinsel olarak kullanılmasıdır. Fuhuş, pornografi, cinsel sömürü amaçlı kullanma, erken evlendirme....

Çocuklar Neden İstismar Edildiklerini Söylemezler!

- ✓ Kendilerine inanılmayacağından korkarlar.
- ✓ Başlarının belaya gireceğinden korkarlar.
- ✓ İstismarcının tehditlerinden korkarlar.
- ✓ İstismarcıyı korumak isteyebilir, sevebilir ama yaptıklarını sevmezler.
- ✓ Nasıl anlatılacağını bilmeyebilirler.
- ✓ Cinsel davranışların yanlış olduğunu bilmeyebilirler.
- ✓ Arkadaşları tarafından dışlanabileceklerinden korkarlar.
- ✓ Büyüklerle (otorite figürleriyle) cinsel konuları konuşmaktan utanırlar, korkarlar.
- ✓ Gambaz olarak adlandırılmak istemezler.
- ✓ İyi çocukların cinsellikle ilgili sözcükleri kullanmasının doğru olmadığı söylenmiştir.

Çocukların Cinsel Taciz ve İstismardan Korunması

En Fazla Risk Altında Olan Çocuklar

- ✓ Savunmasız görünen
- ✓ Çekingen
- ✓ Yaşına göre küçük gösteren
- ✓ Çok güvenilir
- ✓ Sevgi ve şefkat arayan
- ✓ Yalnız ya da yakınını yeni kaybetmiş
- ✓ Kendine güveni az
- ✓ Sindirilen
- ✓ Engelli ya da iyi iletişim kurulamayan
- ✓ Koruma altında ya da evden uzak
- ✓ Daha önce istismar mağduru olan

İstismar Sayılabilecek Diğer Davranışlar

- ✓ Karşı cinsten birinin izinsiz olarak, yaşlılar arasında birine dokunması, sürtünmesi
- ✓ Yetişkin birinin karşı cinsten birinin izni olsa bile ona dokunması, sarılması, okşaması
- ✓ Yaşça büyük birinin reşit olayan kişiden kendisine dokunulmasını istemesi (masaj yaptırması, kaşıması)
- ✓ Yaşça büyük tanıdık ya da yabancı birinin kendinden küçük olanlara sebepsiz hediye alması
- ✓ Cinsel içerikli küfür ve konuşmalarda bulunması
- ✓ Cinsel içerikli resim, görüntü izletmesi
- ✓ 18 yaşını doldurmamış bireyler arasında 4 yaş farkı bulunan arkadaşlıklar

Cinsel İstismarda Önemli Noktalar

- ✓ İstismarın en sık görüldüğü zamanlar;
- ✓ Yazın
- ✓ Hafta sonu
- ✓ Saat 20.00-02.00
- ✓ En savunmasız oldukları anlar: banyo, oyun, uyku saati...

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuğun Tepkileri

Çocuğun algı ve tepkileri, istismara uğradığı yaşa ve bulunduğu sosyo-kültürel seviyeye göre değişim gösterebilir. Bununla beraber genellikle ilk olarak çok korkup içine kapanır. Hemen sonrasında suçluluk, kaygı ve öfke duygularıyla birlikte ağır depresyon belirtileri gelebilir.

YANLIŞLAR	DOĞRULAR
Çocuklar cinsel istismarı hayal güçlerinin genişliği nedeniyle uydururlar.	Çocuklar bu konuda genellikle yalan söylemezler, ilk kural çocuğa inanmak olmalıdır.
Çocuklar olan biteni çabuk unuturlar.	Cinsel istismar çocuğun ruhsal ve fiziksel sağlığı açısından ciddi derecede zarar vericidir.
Şirin ve cazip kız çocukları, evden kaçan çocuklar, ihmal edilmiş çocuklar potansiyel kurbandır	Kurbanlar yüksek sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel gruplardan gelebilir.
Parklar, genel tuvaletler, ıssız sokaklar, karanlık yerler, boş inşaat sahaları tehlikeli bölgelerdir.	Olayın olduğu yer genellikle ev, okul gibi çocuğun içinde bulunduğu yakın çevresidir.
İstismarcılar genellikle yaşlı ve yabancı erkeklerle sokaktaki hırpani serserilerdir.	Olguların % 80-95'inde istismarcı 20-40 yaşları arasındaki, kurban tarafından tanınan evli ve çocuklu erkeklerdir

Çocuk kendisine yapılan cinsel istismarın nedenini ve boyutunu kavrayamayabilir, bu konuyu nasıl ifade edeceğini bilemeyebilir ya da kendisine inanmayacaklarını düşünebilir. Bu nedenlerle istismarı paylaşmaya cesaret edemeyebilir. Kendisini baskı altında hissedenden çocuktan bir süre sonra birtakım belirtiler görülebilir.

Cinsel İstismara Uğrayan Çocuklar Ne Tür Belirtiler Gösterebilir?

Küçük Çocuklarda;

- ✓ Mutsuzluk, kaygı
- ✓ Hiçbir teşhis konulamayan karın ağrıları, baş ağrıları veya benzeri bedensel şikayetler,
- ✓ Depresyon, yıkıcı davranışlar, fobik tepkiler, ağlama ve bağırma şeklinde öfkeli reaksiyonlar
- ✓ Uzun dönemde yaşanan travmanın zihinde tekrar anımsanmasına bağlı olarak ses ve görüntüler ile olayların tekrar geri dönüşü olarak canlanması yani travma sonrası stres bozukluğu
- ✓ Anneye ya da bakıcıya aşırı bağımlılık geliştirme
- ✓ Belli insanlarla olmayı ve belli yerlere gitmeyi reddetme
- ✓ Arkadaşlardan uzaklaşma, yalnız kalmayı tercih etme
- ✓ Uyku düzeninde bozulma, kabuslar, çığlık atarak uyanma, uyuyamama
- ✓ Gece altını ıslatma, parmak emme vb...

Ergenlerde

- ✓ Arkadaş ilişkilerinin bozulması
- ✓ Benlik algısına ilişkin sorunlar
- ✓ Saldırganlık
- ✓ Okul başarısında düşme, okuldan kaçma
- ✓ Dikkat sorunları
- ✓ Teşhis konulamayan baş ağrıları, mide bulantıları ya da benzeri bedensel şikayetler
- ✓ Güvensizlik
- ✓ Mutsuzluk, keyifsizlik

- ✓ Depresyon
- ✓ İntihar girişimleri ya da düşünceleri
- ✓ Madde ya da alkol kullanma
- ✓ Öz bakımın ihmal edilmesi
- ✓ Yeme ve uyku bozuklukları
- ✓ Cinselliğe, hamileliğe ya da cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı ani ve aşırı ilgi
- ✓ Cinsel içerikli davranışlarda bulunma

Cinsel İstismarın Anne ve Baba Üzerindeki Etkileri

- ✓ Kızgınlık
- ✓ Suçluluk, öfke
- ✓ Şok, inanamama
- ✓ Çocuktan uzaklaşma
- ✓ Çaresizlik
- ✓ Yas ve aldatılmışlık
- ✓ İntikam
- ✓ Utanç

